

### 3 Kända ombyggnader , förändringar och underhållsarbeten

#### 3.1 Källor och litteratur

Boëthius, Gerda	De tegelornrade gråstenskyrkorna i norra Svealand, Uppsala 1921
Bonnier, Ann Catherine	Kyrkorna berättar, Uppsala 1987
Claesson, Erik V.	Films kyrka, Up K 131, Uppsala 1968
Ferm-Rahmqvist-Westin	Tiundaland Det medeltida Sverige-Uppland, Stockholm 1982
Karlsson, Ann Mari	Stjärnvalv i det senmedeltida Sverige, Katrineholm 1986
Nilsén, Anna	Program och funktion i senmedeltida kalkmåleri, Uddevalla 1986
Pehrsson, Per	Österbybruks och vallonernas historia Uppsala 1899
	Arkivalier i Landsarkivet Uppsala /LA/ Arkivalier i Films kyrkoarkiv, Pastorsexpeditionen, Österbybruk /FKa/ Inventarieförteckning /Inv/ Iakttagelser i kyrkan /Ky/

#### 3.2 Kronologisk förteckning

År	Händelse	Källa
1200-talet	Den första kyrkan byggs, sannolikt en träkyrka	Claesson s 3
1316	Olof Björnsson visiterar St Botholphs kapell	Pehsson s 5
1400-tal	Sakristians tillkomst	Bonnier s 266
Sent 1400-tal	Nuvarande kyrkan byggs	Boethius s 148 Karlsson s 13
Tidigt 1500-tal	Kalkmålningarnas tillkomst	Nilsén s 11
1650	6-pipig ljuskrona tillkommer	
1665	Oblatask av silver	Inv
c1700	Ljuskrona med 6 pipor skänkes	
1705	Lillklockan gjuten av Gerhard Meyer	Ky
1706	Epitafierna på norra väggen sätts upp	Ky
1712	Malmkrona med 24 pipor skänkt av Johan Hagel	LA
1713	Altarkläde, brudkläde, bårkläde, tyg till ny mässhake inköpt på Upsala disting.	LA
1732	Predikstolen och bänkpyramider byggs, förgylls och målas.	LA
1734	Altarets tillkomst, siffertavlor förgylls	LA
1767	Vapenhuset rivs, nykyrkan byggs, kyrkan fönster förstoras, sydfönstret i långhusets västra del huggs upp.	LA
1767	Brudkrona av förgyllt silver	LA
1770	Epitafium över Anthony de Geer	Ky
1786	Filmorgeln byggs av Jonas Ekengren	LA

1789	12 ljusarmar skänkta av trädgårdsmästare Öring, Österby	LA
Tidigt 1800-tal(?)	Bårhuset byggs	Ky
1850	Storklockan omgjuten av J.A.Beckman, Stockholm	Ky
1872	Den Schvanska orgeln sätts upp på västläktaren	FKa-KIIA:1
1885	Klockstapeln repareras, tjärstrykes	FKa-KIIA:1
1887	Åskledare på kyrkan diskuteras	FKa-KIIA:1
1888	Kyrkogårdens utvidgning åt väster, V muren rivs, murarna renoveras	FKa-KIIA:1
1892	C.A.Ekholm presenterar ritningar över kyrkans restaurering	FKa-KIIA:1
1894	Grunden förstärks under kor och sakristia, ommurning av nordvästra hörnet.	
1895	Genomgripande restaurering av kyrkan: Renovering och bemålning av valv, ny bänkinredning, altarskrank, renovering av altare och predikstol, västläktaren byggs om, upptagande av nytt fönster i norra väggen. Österbykyrkans läktare blir orgelläktare, nytt värmesystem etc.	FKa-KIIA:1
1896	Nytt korfönster skänkt av brukspatron A. Lindman. Ny ljuskrona i Österbykyrkan skänkt av Österby Bruk. Den Lundahlska orgeln avsynas. Tympanonrelief av Carl Eldh över kyrkoportalen tillkommer.	FKa-KIIA:1
1897	Nytt kyrktak läggs med sexkantigt skiffer, vattentakpanel med näver under skiffen, i takbrott och takhuv kopparplåt. Gråstensmuren huggs ren från puts.	FKa-KIIA:1
1907	Nytt staket av järn på kyrkogårdens västra sida. av Johan Modin, Andersbo.	FKa-KIIA:1
1912	Klockstapeln repareras, får nya spånklädsel av aspvirke.	FKa-KIIA:1
1918	Utvidgning av kyrkogården åt väster.	FKa-KIIA:1
1919	Förslag om el-installation	FKa
1938	El-installation, värmeanläggning. El. klockringningsanordning.	FKa
1950	Höranläggning	
1953	Utvidgning av kyrkogården, uppförande av mur, grindstolpar och grindar	FKa
1954	Restaurering av kyrkan: Rengöring och återställande av kyrkmålningar, borttagning av nykyrkans muraldekor. Västläktarens trappa borttagen, den igenmurade uppgången i muren upptagen. Ny läktarbarriär och Nya tegelgolv läggs i kor och kyrkgångar. Korfönstret med ”Den gode herden” flyttas till nykyrkan. Antikglas f ö i alla fönster. Predikstol och altare renoveras, framtagning av ursprunglig bemålning. Ny altarring. Vägg under södra läktaren. Ny inredning i sakristian.	FKa
1968	Renovering av exteriör	FKa
1971	Förstärkning av takstolar över Österbykyrkan	FKa
1983	Ny orgel från Grönlunds Orgelbyggeri	
1987-1988	Rengöring och restaurering av valv, väggar och muralmålningar. Restaurering av rum under södra läktaren. Läktarbarriär med förhöjningsräcke, södra läktaren. Takavvattning över södra entrén.	FKa

### 3.3 Ritningsförteckning

<b>Kyrka</b>				
<b>Datum</b>	<b>Titel</b>	<b>Nr</b>	<b>Arkitekt/Firma</b>	<b>Kapsel</b>
aug 1892	Ritn t. reparation m.m.Films ky. Fasad mot S		C.A.Ekholm	OI A:2
aug 1892	-"- Fasad mot V		C.A.Ekholm	OIA:2
aug 1892	-"- Planritning		C.A.Ekholm	OIA:2
aug 1892	-"- Genomskärn. A-B		C.A.Ekholm	OIA:2
aug 1892	-"- Genomskärn C-D		C.A.Ekholm	OIA:2
aug 1892	Ritn till bänk och altarskrank Films ky		C.A.Ekholm	OIA:2
aug 1892	Ritn. till ny orgel och läktare -"-		C.A.Ekholm	OIA:2
aug 1892	Fotografier från Films kyrka		C.A.Ekholm	OIA:2
odaterad	Det. till Films ky..Portal och fönster på V gavel		Osignerad	OIA:2
apr 1895	Ritn. t. orgelläktare och bänk för Films ky.		G.Pettersson	OIA:2
<b>El-installationer</b>				
juli 1895	Proj. t. värmeledning etc.		Laurenius	OIA:2
1919-10-22	Films kyrka. Läktare		Roslagens El.AB	OIA:1
1919-10-22	-"- Bottenplan		Roslagens El AB	OIA:1
1919-10-22	-"- Valven		Roslagens El AB	OIA:1
1938-04-27	Films kyrka orienteringsskiss		Älvkarleby Kraftverk	
1938-04-28	Sektion av bänkparti samt väggskydd vid radiator		-"-	OIA:1
1938-04-28	Elektrisk sammanläggning		-"-	OIA:1
1938-04-28	Elektrisk värmeanläggning		-"-	OIA:1
Odaterad	Sätt att fästa lampor		Osignerad	OIA:1
Odaterad	El. lampa anbringad i taket infälld kassett		Osignerad	OIA:1
1938-04-28	Förslag t. ledn-förläggning för belysning mm		Älvkarleby Kraftverk	OIA:1
1938-08-05	Central för Films kyrka		Elektriska AB Skandia	OIA:1
Odaterad	Films kyrka		-"-	OIA:1
1939-08-03	Belysningsanläggning		AB Göran Kärna El-tekn byrå	OIA:1
1939-08-05	Tavelbelysning		-"-	OIA:1
1950	Förslag t centralhöranläggning Oticon		AB Hörteknik	OIA:1
1953-03-19	Tranformatorkiosk typ KR5	2 ex	Union Securus AB, Mjölby	OIA:1
1954-02-03	Oljesjälvkyld 3-fastransformator		-"-	OIA:1
1959-08-12	Fundamentritn. t. transform-kiosk typ K		-"-	OIA:1
1959-08-12	Fundamentritn. t. transform-kiosk typ K	2 ex	-"-	OIA:1
1959-10-01	Ombyggn. av transform-anläggning – Elvärmeanläggning.	2 ex	Älvkatleby Kraftverk	OIA:1
1971-11-09	Åskledaranläggning	E1	Per Hagerud AB	OIA:6
1973-12-12	4-lågig taklampa av blankpolerad mässing		HA Jakobsson	OIA:6
odaterad	1-lågig golvlampa etc.		Ha Jakobsson	OIA:6

Ritningar till 1954 års renovering. r=reviderad ritning				
1951-09-11	Restaurering av Films kyrka	1	Erik Fant	OIA:3
r1954-01-20	Restaurering av Films kyrka	1 2ex	E Fant/J Fåk	OIA:3
r1954-02-15	Restaurering av Films kyrka	1A- 3ex	E Fant/J Fåk	OIA:3
r1954-04-01	Restaurering av Films kyrka	1A	E Fant/J Fåk	OIA:3
r1954-05-07	Restaurering av Films kyrka	1B	E Fant/J Fåk	OIA:3
r1954-07-06	Restaurering av Films kyrka	1B- 2ex	E Fant/J Fåk	OIA:3
1951-09-11	Restaurering av Films kyrka	2	E Fant	OIA:3
r1954-02-15	Restaurering av Films kyrka	2 3ex	E Fant/J Fåk	OIA:3
1951-09-11	Fönster och dörrar	3	Fant/Norsander	OIA:3
r1954-01-20	Fönster och dörrar	3 2ex	Fant/Norsander	OIA:3
1951-09-11	Bänkar till långhuset	4 2ex	Fant/Norsander	OIA:3
r1954-02-08	Bänkar till långhuset	4	E Fant/J Fåk	OIA:3
1951-09-11	Bänkskärmar och ändrad altarring	5	Fant/Norsander	OIA:3
r1954-01-20	Bänkskärmar och ändrad altarring	5 2ex	E Fant/J Fåk	OIA:3
1951-09-11	Bänkdetaljer	6	Fant/Norsander	OIA:3
r1954-01-20	Bänkdetaljer	6	Fant/Norsander	OIA:3
r1954-02-08	Bänkdetaljer	6	Fant/Norsander	OIA:3
1951-09-11	Ny barriär till västra läktaren	7	Fant/Norsander	OIA:3
r1954-01-20	Utvidgning av västra läktaren	7 2ex	E Fant/J Fåk	OIA:3
r1954-01-20	Ny barriär till västra läktaren	7A 2ex	Fant/Norsander	OIA:3
r1954-05-07	Ny barriär till västra läktaren	7A	Fant/Norsander	OIA:3
1954-05-07	Västra läktaren. Barriär och upphängning	7B	E Fant/J Fåk	OIA:3
1954-05-07	Västpartiet	7C 2ex	E Fant/J Fåk	OIA:3
odaterad	Västra läktaren. Läktarbarriär	7	J Fåk	OIA:3
odaterad	Västra läktaren. Barriär och upphängning	-	J Fåk	OIA:3
1951-09-11	Dörrtrycke av smitt järn	8	E Fant	OIA:3
1954-01-20	Dörrhandtag	9 2ex	E Fant	OIA:3
1954-01-20	Låsvred	10 2ex	E Fant	OIA:3
1954-01-20	Vapenhuslykta 2 st	11	E Fant	OIA:3
1954-06-11	Ändring av nummertavla	11	E Fant/J Fåk	OIA:3
1954-01-22	Nummertavla	12 2ex	E Fant	OIA:3
1954-04-01	Vägg under södra läktaren	13	E Fant/J Fåk	OIA:3

		2ex		
1954-04-01	Det till vägg under södra läktaren	14 2ex	E Fant/J Fåk	OIA:3
1954-05-28	Kompletterande fönster och dörrar	15	J Fåk	OIA:3
1954-06-14	Skrudskåp	16	E Fant/J Fåk	OIA:3
1957-07-16	Skrudskåp mm	16 2ex	Ham/J Fåk	OIA:3
1954-07-06	Plan av koret. Ny altarring	17 2ex	J Fåk	OIA:3
1954-07-06	Det till altarring	18 2ex	J Fåk	OIA:3
1954-07-06	Korbänkar	19 2ex	J Fåk	OIA:3
1954-07-06	Inredning och belysning av bönerum	20 2ex	J Fåk	OIA:3
1954-07-06	Bänk och altare i bönerum	21 2ex	J Fåk	OIA:3
1954-08-23	Altarpall	22 2ex	J Fåk	OIA:3
1968-10-07	Plan provgrop	1 4ex	SE Bjerking E Berggrund	OIA:4 OIA:6
1968-10-07	Besiktning 19/6 1968 av provgrop	3ex	SE Bjerking	OIA:4 OIA:6
1968-10-07	Besiktning av sprickor i valv och på murverk	3ex	SE Bjerking	OIA:4
1968-10-07	Besiktning av fasad mot väster	5 5ex	SE Bjerking E Berggrund	OIA:4 OIA:6
1968-10-07	-"- öster	6 5ex	SE Bjerking E Berggrund	OIA:4 OIA:6
1968-10-07	-"- söder	7 5ex	SE Bjerking E Berggrund	OIA:4 OIA:6
1968-10-07	-"- norr	8 5ex	SE Bjerking E Berggrund	OIA:4 OIA:6
1968-10-07	-"- takstol över Österbykyrkan	3ex	SE Bjerking E Berggrund	OIA:4
1969-01-28	Toalett		EF, Österby	OIA:4
1971-03-04	Förstärkning i Österbykyrkan av takstolar Omputsning	K1 2ex	SE Bjerking	OIA:6
1971-11-09	Förslag till ny ventilationsskorsten	S11	SE Bjerking K Nordåker	OIA:6
1985-03-26	Bottenplan	1	SE Bjerking K Nordåker	OIA:6
1985-03-26	Läktarplan	2	SE Bjerking K Nordåker	OIA:6
1985-03-26	Valvplan	3	SE Bjerking K Nordåker	OIA:6
1985-03-26	Valvplan, dekorerade ytor	4	SE Bjerking K Nordåker	OIA:6
1985-03-26	Valvplan, dekorerade ytor, förslag	5	SE Bjerking K Nordåker	OIA:6

1985-03-26	Bottenplan	R1	SE Bjerking K Nordåker	OIA:6
1987-08-21	Rum under läktaren mot söder med prel. ändringsförslag	R2	SE Bjerking K Nordåker	OIA:6
1985-03-26	Valvplan	R3	SE Bjerking K Nordåker	OIA:6
1985-03-26	Läktarplan	R4	SE Bjerking K Nordåker	OIA:6
1886-04-04	a/Bottenplan b/ Bottenplan före restaurering 1987-88	1	SE Bjerking K Nordåker	OIA:6 OIA:4
1986-04-04	Läktarplan	2	SE Bjerking K Nordåker	OIA:6
1986-04-04	a/Valvplan b/Valvplan före rest.1987-88	3	SE Bjerking K Nordåker	OIA:6 OIA:4
1986-04-04	a/Tvärsektion – skiss b/Tvärsektion	4	SE Bjerking K Nordåker	OIA:6 OIA:4
1986-04-04	a/Läktarbarriär, söder. Skissförslag b/Tvärsektion m förhöjningsräcke	5	SE Bjerking K Nordåker	OIA:6 OIA:4
1986-04-04	a/Komplettering av värmeisolering b/Komplettering av värmeisolering	6	SE Bjerking K Nordåker	OIA:6 OIA:4
1986-04-04	a/Takavvattning över södra entrén b/Takavvattning mot södra entrén	7	SE Bjerking K Nordåker	OIA:6 OIA:4
1987-08-21	Rum under södra läktaren före rest 87-88		SE Bjerking K Nordåker	OIA:4
1987-10-20	Rum under södra läktaren. Ändring		SE Bjerking K Nordåker	OIA:4
1987-10-20	Rum under södra läktaren. Ändringsförslag	10	SE Bjerking K Nordåker	OIA:6
Odaterad	Prel. förslag till skåp i gamla sakristian		SE Bjerking K Nordåker	OIA:6
Odaterad	Belysning och tele		SE Bjerking K Nordåker	OIA:6
1988-02-01	Förslag till lådinsats		SE Bjerking K Nordåker	OIA:4
1988-02-01	Förslag till upphängning för stolar		SE Bjerking K Nordåker	OIA:4
<b>Kyrkogård, klockstapel, bisättningsrum</b>				
okt 1918	Karta över kyrkogården		B Kallstenius	OIB:1
Odaterad	Ritning av järnstaket		Osignerad	OIB:1
1951	Förslag till utvidgning av kyrkogård		E Fant	OIA:3
1953-05-14	Detaljer till sydvästra grinden	5	E Fant/Jansson	OIA:3
1953-07-08	Förslag till grindar vid huvudentrén		E Fant	OIA:3
1981-09-07	Situationsplan		MK-konsult	OIB:1
1981-09-07	Mått- och planteringsplan		MK-konsult	OIB:1
1981-09-07	Höjd- och ledningsplan		MK-konsult	OIB:1
1981-09-07	Avvägningsplan		MK-konsult	OIB:1
1985-07-01	Förslag till minneslund. Situationsplan		L.Lundqvist	OIB:1
1985-07-01	-?- Perspektiv 1		L.Lundqvist	OIB:1

1985-07-01	-''-	Perspektiv 2		L.Lundqvist	OIB:1
1919-10-22	Klockstapel , plan			Roslagens El AB	OIA:1
1937-10-27	Klockringningsanläggning			ASEA JE	OIA:1
1938-12-15	Instr-ritning för klockringningsomkopplare			ASEA GN	OIA:1
1939-01-20	Uttagsdiagr för klockringn-motor för 3-fas			ASEA SB	OIA:1
1939-10-06	Klockstockar			Kärnes El- tekn	OIA:1
1968-10-07	Besiktning, klockstapel, takplan			SE Bjerking	OIA:4
1968-10-07	Besiktning, klockstapel			SE Bjerking	OIA:4
1965-02-04	Bisättningshus, planskiss			LO Torstensson	OIB:1
1965-07-05	Bisättningshus, plan, fasader, sektion			LO Torstensson	OIB:1
1965-07-05	Bisättningshus, plan perspektiv			LO Torstensson	OIB:1
1969-02-13	Sanitets- och redskapsbod			EF Österby	OIB:1
1981-05-12	Tillbyggnad av ekonomibyggnad			Birgitta Kaponen	OIA:6
1988-09-14	Bårhus	R5		SE Bjerking K Nordåker	
Tammska grafkoret					
1968-10-07	Tamms gravkapell, besiktning			SE Bjerking K Nordåker	OIB:1
1971-12-09	Skisser av fasader. befintligt utseende			SE Bjerking K Nordåker	OIB:1
1971-12-09	Skiss av fasader, utvändigt arbete			SE Bjerking K Nordåker	OIB:1
1971-12-09	Skiss över förslagna restaureringsarbete	2ex		SE Bjerking K Nordåker	OIB:1
1972-06-19	Översiktsskiss över plåtarbeten			SE Bjerking K Nordåker	OIB:1
1972-06-19	Översiktsskiss över stenarbeten			SE Bjerking K Nordåker	OIB:1
1972-06-27	Uppmätning av gravkammaren			SE Bjerking K Nordåker	OIB:1
1972-06-27	Arbeten i gravkammaren			SE Bjerking K Nordåker	OIB:1
1972-08-15	Gravstenar och hylla etc /Slutbesiktning 10/10 1972/	K7		SE Bjerking K Nordåker	OIB:1